

Бизнесым һоф зэрэдаш ёшт шыкэм тегущылагъэх

Адыгэ Республикаэм и Лышъхъэ ишъэрыйльхэр піЭльэ гъэнэфагъэкІэ зыгъеццкІэрэ КъумпЫыл Мурат Краснодар краим ибизнесменхэм ащищхэм тыгъуасэ аІукІагъ. Іофтхъабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шъхъаІэу Сергей Дрокиныр, Адыгэкъалэ имэрэу Хъатэгъу Налбый, Адыгеим иофициальнэ лыкІоу Краснодар краим иадминистрашие ипащэ дэжь щыЭ Трахъо Тимур.

Республикам ипащэ пэублэ псальэ къышызэ, шъольтырым инвестициеу къыхальхъэрээр нахыбэ шыгъэным Адыгейм мэхъянэшко зэрэштиратырэр, ашкэ предпринимательхэм яштои-гъоньгъэхэр къыдалъытэнхэм зэрэфхъязырхэр къыхигъэ-щыгъ. Непэ региональм общест-веннэ-политическе зыпкыиты-ныгъэ зэрильым экономике хэ-хъоньгъэхэр ышынхэмкэ ама-лышухэр къызэртирырэр къы-хигъянафыкыгъ.

— Республикаем инеущыре мафэ зыфэдэштым ыгъэгумэ-кыхэрэ, обществэм иштои-гъоньгъэхэр къыдээзыльтигэрэ пстэури тигъогогъух, ахэм *lof* адэтшэнд, тизэхлийнгээ дгээ-пүтэндым тифхэхэзир. Непэ-ра зэлжкэлгүм хэлжжэра преп-

принимательхэм опытышхоу алэкэлтүүр кызыфэдгээфедэн фае. Республика мэрэ краимэрэ зэгуурьынгыг азыфагу ильээ лъэныкъо зэфэшьхяафхэмкээ зэдэлажжэх. Джырэ уахьтэм шьэрьиль шъхьаа ўу тиэр экономикэм хэхъоньгэхээр ышынхэр ары, аш бизнес-сообществээр нахь чанэу къыхэлэжжэенным тэркээ мэхъанэшхо ил, — къыуаагь Къумпый Мурат.

Экономикэм хэхъоньгэхээр ышынхэмкээ амалышу къезытын зылъекиыщт лъэныкъохэр АР-м и Лышьхэе ишьэрьильхэр пэлтээ гъэнэфагъэкээ зыгъэцаклэрэм къыхигъешигъэх. Инвесторхэм рэхъяатэу Ioфт ашигнымкээ Адыгейим апигъохын ылъекиыщтхэм ягугуу къышыгь Аш хэхъэх инфраструк-

турэм хэхъоныгъэхэр ышын-хэр, промышленнэ паркхэм ягъэпсын, инвесторхэм хъацуулахь фэгьеэкötэнэгъэхэр яланхэр, административнэ пэрьюүхүүхэр шымынхэр, нэмыхэр.

— Социальнэ шүэрэлтэйхэр зэрэдгээцэк Iещтхэм даклоу,

тиレスпублике зыццызыгъэспэф-хэрэ цыифхэм япчъагъэ нэбгырэ мин 400-м къехъагъ. Аужырэ ильэссхэр пштэхэмэ, мы отраслэм инфраструктуре изэтэгъэспыхан сомэ миллиарди 5 фэдиз пэйлудгъэхъагъ. Гумэктыгъоң къэуцуухэрээр дэ-

хэу нэүжкүм къэгүштэйгэхэм
къызэралуагъэмкэ, Краснодар
краим юф щашэм, Адыгэ-
им инеуцырэ мафэ зыфэ-
дэштэм лъэшэу егъегумэкых.
Субъектитур зээнкэ экономикэ
шъольтырэу зэрэцьтэйр къыда-
льтигээ, шуягъе къэзытын зы-
льэккышт проектхэр щыгэнэгъэм
щыпхырашынхэм, Адыгэим
мыльку къыхальханым зэрэ-
фэхъазырхэр къыхагъэшыг.
Зэдэгүштэйгэвчур шъхъэихыгъэв

Сурээтыр А. Никановым түрихгүй.

Іоныгъор ыкІэм фэкло

Республикэм ихызмэтшап Iэхэм бжыхьасэхэм яIухыжын гүунэм рафылIэ. Адыгейм мэкъумэшымкIэ и Министерствэ кызыэрэштыяIугъэмкIэ, аугъоижын фэе бжыхьесэ гектар мин 88,5-м щыщэу бэдзэогъум и 25-м ехъулIэу къаIожьыгъэр гектар мин 80,7-м ехъу, петэумкIи ар Iухыжын фаем ипроцент 91-рэ.

Ое мафэхэм къаҳэкіеу уахь-тэу алэкіеќыгъэр къыдалы-тээзэ, хызметшаплехэм зыгъэ-псэфигъо ямылэу Іоныгъор зэ-шшуахы, зы мафэм гектар мин 1,2-м ехъу լуахыжбы. Ащ ишшуа-гъекіе мы мафэм ехъуллэу къа-лохжынэу къафэнагъэр гектар мини 7,9-рэ. Зэклемки бжы-хъасэхэм къатыгъэр тонн мин 380,2-м ехъу, блэкъигъэ иль-сым ельтыгъэмэ, ар нахь макл. Зы гектарым гурьтым-

Кіе центнер 47,2-рә кырахы. Хәм иүхүжбын охътә кіәкіым къыкіоці чыгуләжъхэм зәшүахыгь. Гектар мин 12-м клахъеу ялагъәм гектар тельйтәу гуртымкіә центнер 43-рә кырахи, пстәумкі тонн мин 51,3-рә къаҳыжыгь.

Рапсым иүхүжбыни чыгуләжъхэм зәшүахыгъа. Гектар тельйтәу центнер 16,6-рә кырахи зәкіәмкі тонн мини 8,5-рә къаҳыжыгь.

Ләжығыз шұхыаңу коңыл ишүхүжынын хызымэтшаптәхэм ықтам фагъакло. Республикаем кыщаңа жынын фәегъе гектар мин 75,7-м щыңшыу тығыасә ехъуліеу аугъоижығызгер гектар мин 68-рә. Мыщ гектар тельтиштәу гуртыымкә центнер 48-рә кырыахы, джырәкі тонн мин 326,2-м ехъу көахыжы-гъах.

Ләжығызъяу кырахыжырэм-кіз пәрыйтыгъяр зыбыгъыр Красногвардейскэ районыр ары. Мыщ гектар тельйтезү центнер 54,5-рә кыыштажыгъ. Джаш фәдэу республикэ къэгъельзэгъоным нахыыбә, зы гектарым центнер 50,8-рә — Кошхәблә, центнер 48,9-рә — Джәдже, центнер 48,1-рә Шәуджән районхәм къашырахыгъ.

Гъэзыжыгъэнхэмкѣ бизнесым
хещагъэхэм *lof* адэтшынны
тыфэхъазыр. Тэ тальэнвько-
кѣ къыттефэрэр зэрэдгъэцэ-
къэштүм щэч хэлъэп, — Къы-
Iуагъ Къумпын Мурат.

Крайм ибизнесменхэм ашылыш-

зэрэкүягъэм мэхъянэшхо ратыгъ, аш даkлоу ежхээр зыгъэгумэкъихэр лофыгъохэр дэгъэзыжыгъэнхэм республикэм ипащэхэм анаэ тырагъэтинэу закынфагъэзагь.

TXbAPKbOxbo Аlam

республикэм ичыгулэжхэм аублагь. Къагъэкыгъэ гектар 1345-м щыщэу 190-р Iуахыжыгъ. Гуртыымкэ гектар теллытэу центнер 25,6-рэ къырахыхы. 2016-рэ ильэсым центнер 25,9-рэ къытыгъаѓэр. Пстэумкыи къаахыжыгъахэр тонн 486-рэ. Хэтэрыкхэм ялухыжыни чанэу зэшшуахы. Араанахьэу зыщашигъэр Джэдже районыр ары.

ПЕПЭКЬО Анет

Урсыыг форумым икэүххэм къаралыулэхэрэг

Урысые партиеу «Единэ Россием» ифорумэу «Городская среда» зыфи Iорэр къалэу Краснодар бэдээгъум и 24-м щыкIуагъ. Хэгъэгум ишьо лыр 85-мэ къарыкIыгъэ нэбгырэ мин фэдиз ашхэлжъягъ.

Партием ирегион политсовет и Президиум хэтэу, республикэм и Лышихъэ ишпъэрьльхэр плэльэ гъэнэфагъэкіэ зыгъэцкэлэрэ Къумпыыл Мурат ары Адыгейм илъыкло куп илещагъэр. Джащ фэдэу форумым хэлэжъагъэх Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэр: партиеу «Единэ Россилем» ирегион къутамэ исекретарь игуадзэу, туризмэмкіэ, экологиэмкіэ, чыопсым игъефедэнкіэ комитетым итхаматэу Игорь Ческидовыр, проектэу «Городская среда» зыфиорэм икоординаторэу, псеольешынымкіэ, транспортымкіэ, связымкіэ ыкчи ЖКХ-мкіэ комитетым итхаматэу Олег Картамышевыр, партием ичыпіэ къутамэ исекретарэу, Мыекуапэ имэрэу Александр Наролинир, республикэм игъэцкіэкло хабзэ илъыклохэр.

мэ форумым йоф ащашлагъ. «Единэ Россилем» и Тхъаматэу, Урысые Федерацием и Примьер-министрэу Дмитрий Медведевыр зыхэлэжъэгъэ зэхэсигъом форумым икіэуххэм щатегущылагъэх ыкчи кіэух реэзолюциер щаштагь.

«Партийнэ проектэу «Городская среда» зыфиорэр зыпхырашырэр ильээрэ ныкъорэм къехъугь. Мы лъэнныкъомкіэ шьольтырхэм опыт шүуклае ялэхъугъэ, ашкіэ ахэр зэхъожынхэ альэкыщт. Йофыгъохэм анэмыкіэу, теклоныгъэхэри тиэх, ахэмкіэ нэмыхкі шьольтырхэм тадэгощэн фае», — хигъэунэфыкыгь Игорь Ческидовым.

Проектым социальнэ мэхъя-нэшхо зэрийэр, къэбар жыгъэм иамалхэмкіи, социальнэ сетьхэмкіи зэратегущылэхэрэр ащыхыгъэшыгь. Форумым ёшызэхашгэжъэгъэ къэгъэльзэгъоныр

Дискуссионнэ плошадкиплы-

гъэнхэмкіэ амалэу щылэхэм афэгъэхьыгъагь.

«Тыдэрэ шьольтыри юфшэнэү щагъэцкэлэштхэр зэкіе зэнекъокъум хэлэжьэрэ щагухэм адэсхэм ежь-ежырэу къыхахы. Партиеу «Единэ Россиен» мышкэ юфышхо зэшшуехы. Гүшүйэм пае, къалэу Мыекъуапэ дэт унэ 41-мэ ящагу 1991 проектым хэлажье. Республике парламентым ифракции хэтхэр муниципальнэ хабзэмрэ чыгылээзыгъэорышлэжкынымкэ къулын-къухэмрэ ялтыклохэм ягъусэхэу щагу пэпчь дэхьягъех, ахэм ашыгсэухэрэм alyklагъех. Яшагухэм зэхъокыныгъэу афаашын ашлонгъомкэ къэлэдэсхэм яупчыгъэх», — хигъэунэфыкыгъы партием ирэгийн къутамэ исекретарь игудазэ.

Игорь Ческидовым кызыэри-
йуагъэмкэ, графикым тетэү юф-
шэнхэр зэкіэ Адыгэ Республи-
кэм щызэхашэх. 2017-рэ ильэ-
сым зэтырагъэпсыхъяащх ща-
гухэм яспискэ хамыгъэхъяащ-
хэм ыужккэ ащ фэдэ амал
къаратышт. Партийнэ проектэү
«Городская среда» зыфиорэр
2017 — 2022-рэ ильэсхэм
ательятаагь.

«Къалэм ищагухэм азынъ къо нахыбэр зызэтырагъэпсь хъагъэр ильэсипш заулэ хъульз Ащ ыуж бэ зэхъокыгъэр. Джин ахэр уахтэм диштэу гъэпсь жыгъэхэ, цыфхэм явтомо билхэр зышагъэуцщтхэ чын піэхэм якъэгъотын епхыгъе йа фыгъохэр зэшшохыгъэнхэ фае» — кыылагъ Игорь Ческидовым

рэ кхаагъэкыгь. Аш щыщэү процент 30-р общественэ чыл пэхэм, процент 70-р — фэтэрийбэу зэхэт унэхэм ящаагүхэм язэтегъэпсыхан пэуягъэхьацт. Дизайн-проектхэр къыхахыгъа хэх, подрядчик заулэ агъэнэфэгъах. Проектым къызэрэшты дэлтигатгээмкэ, Зыкыныгъэмрэ Зэгурьыногъэмрэ ясаугүйт зэрыт пчэгум изэтегъэпсыхан, Шэуджэн къэлэ цыкдум къэгъагъэхэмрэ куандэхэмрэ щыгъэтысыгъэнхэм сомэ миллион 33-рэ апэуягъэхьацт. Мы охьте бластьэм тоофшэнхэр рагъэжье штых.

Мыекъуапэ имэр республика-
кэм и СМИ-хэм ялъыклохэм зэ-
дэгүүшүүлэгтэй адырлагч эдэ-
жээ.

— гэлүүдийн төслийн эхийн зорилтуудыг
тэгэфедэрээ пэсэлтэйк! Эхэм зэрэ-
фэсакынхээ фаер кьышцуягь.
— «Партиеу «Единэ Россием»
иiproектхэм яльзэцкэнк! Мые-
къуапэ дэсхэм загъячанын, аш
диштэу агъэпсыхэрэр къаухьу-
мэнхэ фае. Зыдэсхэ щагухэм
цифхэр нахь афэсакынхэм,
ахэр къабзэу аывыгынхэм пае
зэтырагъэпсыхьашт объектхэм
якъыхэхын ехылыгэгэе унашьо-
хэм яштэни, нэмымык! Ioфэу агъ-
цак! Эхэрэми ахэтэгъэлажьэх.
— Ылжки ахэм тащэгугы под-
рядчикхэм Ioф зэрэшиэрэм гъу-
нэ лъафынэу», — хигъэу-
нэфыкыгь партием ичып! Э
кутамэ исекретарь.

**лофшынымкээ
амалэу
ялэхэр
аупльэкүх**

Адыгэ Республикаем ЙофшІэныр къэухъумэгъэным-кІэ имежведомствені комиссие изэхсыгъо джы-рэблагъэ щылагъ. Йофтхъабзэм хэлэжьагъэх АР-м ЙофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерства исполнительных комиссийн хэхъор

2016-рэ ильэсүм 1овшлэнүүр республикэм кызыэрээрцахуу-магъэм ыкли льынглээн-пэшшорыгъэш юфтхабзэу «Кэлэццыыкlu зыгъэпсэфигъу» зыфи-лорэр зэхэсгагье зэрэхуугъэм зэхэсгыгъор афэгъэхыгъагь. Комиссием хэтхэм кызыэралуагъэмкэ, 1овшлэнүүмкэ амалэу щылэхэм ыкли ар щынэгъончъэным ылъэнүүкокэ республикэм зыпкытынгъэ иль. Адыгейстам кызыэритьгъэмкэ, псаунгъэмкэ щынаагьоу щыт 1овшлаплэхэм ашылжажэхэрэм ячьягъэ 2016-рэ ильэсүм ыкляхэм адэжь процент 17,6-рэ хуущ-рациер пштэмэ, 1офт зышлэрэ нэбгырэ миным тельтигъэу 1овшлаплэм щылэхэу шьобж зы-тешагъэ хуульжэхэм ячьягъэ нэ-бгырэ 1,3-рэ мэхъу, Кыыблэ федеральне шьолтырымкэ а чьагъяэр — 1-м, Адыгэ Республикэмкэ — 1,5-м клахъэх. УФ-мкэ 1офт зышлэрэ нэбгырэ миным тельтигъэу 1овшлаплэм щылэхэу зидунай зыхъожьыгъэхэм ячьягъэ 0,062-рэ, Адыгейимкэ — 0,029-рэ мэхъух. Аш къеъгъэльягь зидунай зыхъожьыгъэхэм ячьягъэ Адыгейим фэди 2-кэ зэрэшы-нахь маклэр.

адыл процент 33-кэ нахьыбэ хъугъэ. Къэлгъэн фае, Урысые Феде-
наж малкор.

АР-м социальнэ страховани-
емкэ и Фонд къызэртыгъэм-
кэ, Ioфшаплэхэм ацылэхэу
шьобж зытещаьэ хъульгэхэм
алъэныкъокэ страхованием
епхыгъэ хъугъэ-шлэгъэ 57-рэ
къыхагъэшыгъ. 2015-рэ ильэс-
сим егъепшагъэмэ, хъугъэ-шлэгъэ
19-кэ ар нахьыб. Анахьыбэу
мышц фэдэх хъугъэ-шлагъэхэр зы-

щағындардың таралығынан мөндеу көрсеткіштің 49,1%-ынан аспайды. Аның негізгі себептерінде көбінесе 19,3%-ынан аспайды қызылордағы мемлекеттік жағдайлар мен әмбебаптың үйректілігінде орналасқан мәннен көп мөндеудің орнынан шешілді. Аның негізгі себептерінде көбінесе 19,3%-ынан аспайды қызылордағы мемлекеттік жағдайлар мен әмбебаптың үйректілігінде орналасқан мәннен көп мөндеудің орнынан шешілді.

япчъагъе процент 24-рэ мэхүү АР-м икъэралыгьо хэбзэ гээ цэkléklo ыкли чынлэ зыгъэлорь шэлжын кулыкъухэм яведомст вэхэм ахэхъэхэрэе организацие хэм IoфшIенир къэхухъумэгъэ нымкIэ Ioфхэм языт зэрагъэ шэнэу ыкли IoфшIенир къэхухъ мэгъэнымкIэ хэбзэгъэуцугъэр ыльянныкъокIэ хэуукъоныгъэ ашыгъэхэр дагъэзыжынхэ комиссиям унашьо ышыгь.

АР-м ипредприятихэм ыкырганизациехэм зэклемки нэг бүрэ мини 183-р ацэлажээх ахэм аяшишга нэгбүрэ мин 103-р бэзийнфын.

Роспотребнадзорым и Гъэйло-рышланлэу АР-м щылэм улъэ-кун юфтихабээхэр зэрихъэхээз, юфшилгээ чылгээ 16249-мэ ашы-лэжъэрэ нэбгырэ мин 25-мэ юфшилгээнимкэ амалэу ялхэр зэригъешлэгт. Ахэм хэу��онь-гъэхэр мымаклэу къащыхагъе-щыгъэх. Къэбзэнгъэмкэ шап-хъэхэм адимыштэу нэбгырэ 9400-ре лажэхэу къыхагъе-щыгъ. Юфшилгээнимкэ амалхэр иж сулилжэе угумс нийфхам гъончъэу щытынымкэ шапхъэ-хэр зэрагъэцаклэхэрэр зэрагъэ-льэгъугъ, ахэм тоф ашызышлэхэрэм егъэджэнхэр афызэхаша-гъэх. Зэхэсигъом зыщытегущы-лэгъэх юфыгъохэмкэ, АР-м ихэбзэ гъэцэклэх ыкли чылгээ зыгъэорышлэжбын күлүлкүхэм, къэралыгьо льыпльэнэм, проф-союзхэм ыкли нэмыхи организацсхэм алъэнэхкоклэ унэшьо гъэнэфагъэхэр ашыгъэх.

КИАРЭ Фатим.

Дюзджэ университетыр – лъэгъохэш

(Икъух.
Къызыкъэлъыкъорэр
бэдзэогъум и 22-м
къыдэкъыгъэ номерым ит).

Хета адыгабзэмрэ литературамэр якутамэ щеджэнхэ фитхэр? Адыгабзэр зышогъэшэгъонену, зэзыгъашэнену, руулажъенеу фаер зэкэ фит. Тыркуемкэ гъэнэфэгъэ ушетынхэр шлоки имылэу птынхэ фаерыки университетым ыгъэнэфэйэ шапхъэр къебгъехъенэр ишыклагь. Къутамэр къызызэлияхым, 2013 — 2014-рэ ильэс еджэгъум, балл 220-рэ зилэхэр чэхъашууцтыгъех, джы нахь аятыгъ, балл 300-м нахь макэ уилэу уч!хъашууцтэп, ильэс еджэгъум еджакло пчагъэр 21-рэ мэхүү. Ашкэ къатломэ тшоигъор зишэнэгъэ нахь инхэр къутамэм къаклохэу зэраублагъэр ары.

Адыгабзэм икъутамэ лъэпкэ зэфэшхъафмэ адыгабзэр щиззэрагъашэ. Пшъериль шхъацэу мы къутамэм илэр адыгабзэм юф рызышэшт-зезыхваштхэр зэришкагъэлм лъыкъахъэу гъэххазырыгъэнхэр ары. Еджаклохэм бзэу зэрагъашэлэрэм ихабзэхэр дэгъоу къаклохъан, гупшицэр къыралоу, ратхэу, зэдэгүшүэгъум щагъэфедшьюу, зэхахырэр агурылоу, зэдэгүшүэгъум хэцагъэ хувхэу, адыгэ тхакломэ ятхыгъэ заджэхэрэр агурылохэу, ушетынхэр арашылэхэу, нэмикэу къэплон хумэ, аяэр бзэу (тыркубзэр) аулым хэшшикэу фырьялэм къэмыхэ дэдэми, къышигъакэ щимылэу адыгабзэмкэ шэнэгъэ айтонынгар, къызфагъэфеднээр ары.

Непэ зэкіэмки еджаклуу 103-рэ щеджэ. Нэмикэ лъэпкэхэм ашцищуу мы къутамэм щеджэхэрэмкэ мыр ятонэрэ бзэу щыт, ау адыгэ еджаклохэмкэ мыр лъэпкыбзэу мэхүү, мыш имехъанэ нахь лъэш. Адыгэ лъэпкхэу Тыркуем исхэм абза къызэтегъэнэгъэнимкэ, бзэр хэмиткхэуу зехъэгъэнимкэ мы ехъижъегъэ юфыр осэн-

чъэу щыт, сыда пломэ тырку лъэпкэ инэу зыхэсүм хэмиткхэуу къызэтенэнам ар фэлоришэ. Дюзджэ университетым ишыса фэдэу нэмикэ хэгъэгүхэу адигэхэр зыщипсэухэрэм юф ашызышээрэ ашызышээрэ еджаклохэм кавказыбзэхэм якутамэ къащызэуахэу, юф ашашэ хумэ, адигэ лъэпкым ыбзэ къодынным ишынагьо нахь къызэтыришэшт, лэуухэм алъигъэссыз ылпеки лыкъотэшт.

Джыри зэ къэтожын, Дюзджэ университетым адигабзэр зэрэшшээрэгъешээрэ шыкъэр дунаимкэ аяэрэ, къэралыгъо ылпилэгъу зилэ ублэгъэ юфу щыт. Икъыб къэралыгъуа бзэхэм язэгъешэнкэ шапхъэу щицхэм адиштэу егъэджэн программэр гъэпсигъэ. Программэм къытырэм дыкыгъоу еджакломэ афешэл зэлукъехэр, зэхахъехэр, зэнэкъоку зэфэшхъафхэр зэхэтэшх, адигабзэм игъусэу адигэ культурем, хабзэм нэуасэ афэтшых.

Шэн тфэххүгъэу ильэс къэс адигабзэм и Мафэ Дюзджэ университетым щихэтэгъеунэфыкы. Мигъэ усаклоу, зэдэклаклоу Енэмикъо Мэулид, Адыгэ Республиком къыкыгъэхэу, телевидением иофышэхэу Беданэкъо Замирэ, Гъукъел Сусанэ, Нэгъэрэкъо Казбек тихъэлгэхъ. Мэфэкл программэр тызэгъусэу, дахэу рецдэклаклоигъ. Хъаклохэр къитфэзигъэлгэе купеу Едыйдж Мэмэт зикэшаклом тифэрэз.

Адыгэ телевидением иофышэхээр Дюзджэ университетым мизэу, мытлоу еблэгъагъех, Апэ къытлыгъэсигъэх Тэу Замирэ, Гъазий Бирамхъан, Шэдэжшэе Азэмат зэгъусэхэу. Мигъэр къызыкъогъэ уахтэр, жъоныгъуаклэм и 21-р, Кавказ заор заухыгъэр ильэси 150-рэ зыщыхууцээр ары. Мымафэм еджакломэ ягукъэкыкэ чыгэе чыгэ Дюзджэ университетым ишагу тызэгъусэу щыдгэтийсигъ, хэкужыям къин-

кыгъэ чыгу 1эбжыбыр ашылтапсэ едгээклигъ. Тыркуем бэрэ къэклорэ Тэшүу Свети тиеджакломэ къальыгъэсигъ, зэлукъэгъур гъэшэгъонену реклакъигъ. Светэ мэкъэ шэбэ гъэпсигъэклэ еджакломэ адигэ тхакломэ яусэхэм ашыщхэм къафеджагь.

Адыгабзэмрэ литературэмрэ якутамэ игъэхъагъэхэр

Адыгабзэмрэ литературэмрэ якутамэу университетым юф щизышээрэм аяэрэ адигэ филологиекмэ Дунэе симпозиум Дюзджэ щыригъэклакъигъ. Симпозиумыр дунаим щизэлъашээрэ шэнэгъэлэхъэх Г. В. Рогавэрэ З. И. Кэращымрэ ялофшагъэ («Адыгабзэм играммтик», 1966) ильэс 50 зэрхүүрэм фэгъэхыгъагъ. Хэгъэгү зэфэшхъафхэм ашыпсэухэу, адигабзэм ишъэфхэм юф адэзышэхэрэ шэнэгъэлэхъэм ятхыгъэхэр мыш къыкъэлгэе тхылтым къыдэхъагъэх. Симпозиумыр иофышэн хэлэжъэнхэу къеблэгъагъэх Грузилем къыкыгъэ шэнэгъэлэхъэу, бзэшэнэгъэмкэ фа-

культетым ипащэу, докторэу, ушэтэкло ныбжыкъэу Цышэ Зарет-рэ Дюзджэ университетым къеблэгъагъэх. Еджакломэ ашьэрэ гъэсэнгъэ эзэргэтигъэр къэзүшүхъатырэ тхылхэр естественне-гуманитарнэ (Fen Edebiyat) факультетым идеанэу Метин Аккушэрэ адигэ филологиемрэ культурэмрэ ядеканэу Хъамырзэко Нуриет-рэ зэгъусэхэу аратыжыгъэх. Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хъунэго Рэшьидэ зэрафэгушорэ тхылтыр деканэу Хъамырзэко Нуриет-рэ Дюзджэ университетым иректорэу Нигар Демирджан Чаккар ритыжыгъ, университетым иректор тоцэлкэ, юф щизышэхэрэм ацлэкэ джыри зэ къафэгушуагъ. Непэ адигэ филологиемрэ культурэмрэ адигабзэмрэ литературэмрэ якутамэ зээлэгъоу юф зэрэшэрэд Хъамырзэко Нуриет къыхигъэшагъ.

Мэфэкыр Адыгэ къэралыгъо университетым искусстввэхэмкэ и Институт ия 2-рэ курс ихъагъэу, купэу «Ошадэм» иордыйлоу Цышэ Зарет къыгъэдэхагь. Ордэйло ныбжыкъэлэр хэкужыям зыгъээжъигъэхэ адигэхэу Едыйдж Мэмэт зикэшакломэ къагъэклигъ. Адыгэ ордэ дахэр университетым ишагу жынчэу Ѣыгъу. Адыгэ къеклонгагъэхэм анэлс афэмийлажу къашуухыгъ, лэгутео мэкъэшхокъэ ордэйло ныбжыкъэлэм пэгъокыгъэх. Къэзыуухрэ еджаклохэмкэ мыр шүхъафтын дахэхууцэе.

Адыгабзэмрэ литературэмрэ якутамэ Дюзджэ университетым къызэрэшээзэуахыгъэр хэкурсыкы хэхэс адигэхэм ягунэс. Хети ылпилэгъу зэрхүүтэй егуушисэ. Тэри, кэлэгэдэгжэхэм, юф зидэтшээрэ цыфхэм, ылпилэгъу къытфэхуухэрэм, чэчи, мафи къыдготхэм тафэрэз. Ехъижъэгъе юф лъэпсэ пытэ зэршиштэй, зэрэкошштэй тицыхэтель. Къогъанэ тимылэу юф зэрэтшэштэй тифхэзайр.

**Дюзджэ университетым
икъэлэгъаджэхэр
докторэу, профессорэу
ХЪАКІЭМЫЗ Мир,
идоцентхэу ДОЛЭ Рузан,
шхъэлэхъо Сусан.**

AP-м и КЪЭРАЛЫГЬО ШУХЬАФТЫН КЪЫЗФАГЬЭШЬОШЭНЭУ КЪАГЬЭЛЬЭГЬУАГЬЭМ ФЭГЬЭХЫГЬ

Дунаим икъэбзагъэ зылэ илъир...

1933-рэ ильэситиу нахьыбэ зымыныбжь сабьеу нэужым иоффшэгъе ямышыкъэхэмкэд дунаим щызэлъашытгээр айгъэу Тайгэ мээзир тыраупкыны, гьогу фашызэ, агъэпшынэнэу рашигъэ адигэ купыр пхырыкъыщагъ, Игаркэ екштагъ. Цыфхэр шытыгъэу къызэтеуцагъэх, псыфалэ лэштагъэхэн фае, пхъэр зыхэль псэу хаплышын хугъэм хаплэхэу щытхээ, бжъэ цыкъу къэбыби, псым ешью үублагъ. Къэлэцыкъур зылэгъ бзыльфыгъэм «бжъэ!» зэриуагъэр зэхээхыгъэ сабьеу мыгушыяэрэм апэрэу «бжъэ» къыиуагъ. «Къэгушыяагъ!» алу купыр гушуагъэ...

Мы къэбарыр зызэхсхыгъэм ильэсэбэ тешагъами, ренэу а сурэтэир синэгу къыкъеуцожы. Тайгэ мээзир тыраупкынгъэм тэгээ тэлклоу къыхыры-псыгъэм, аш пшэлтиэрэ постэлклоу къебылгээ бжъэми, сабьеу апэрэ гущыэ къэзшигъэм цыфхэм агу къацэтигъээр алэрагъэху...

Мы гъогумкэ рыйгъагъэхэнкэ хүн сэ сяяжээ тэгээблагъэштгэхэри. Гухэкъыр, хабзэм ыгъэшынагъэхэу, лажэ ямылэу ыгъэпшынагъэхэм а ильэс къинхэм яхылгээ къэбархэр ясабийхэм, ялахылхэм къафалотэнхэр якъесагъэп, джы узэупчыжыни щылэжээп. Ау сицикъуцоюм къалэу Игаркэ зэрэшьтээр сшэштэй, аш шулыгээ сиупсэхэр зэрэмийгъагъэхэр къизгурьоштыгъ.

Сабьеу апэрэ гущыээр къэзшигъэм джы ильэс 86-рэ нахьыбжь, конструктор-модельер, AP-м изаслуженна художник, Адыгейим иштихъузех, Дунээ къэгъэльэгъонхэм ахэлажъэрэ, хэгъэгубэмэ ашызэлъашырэ Стлашу Юр ары. Зэгорэм аш инэлосэ хульфыгъэм «Юр, дэгэу хугъэ шүүзэрэштгэгъэр, аш тетэу мыхугъэмэ, джы узэрэхуугъэу умыхъунки хуунуяба!» къироштагъ...

Сегупшигъэш, Юрэ бжъэ цыкълоу апэ зыцэ къытуагъэм фэдэ хугъэ. Ар къеушыхъаты иоффшагъэ пэпч. Ахэм творческэ гупшигъэу ахильхэрэм даклоу физическэ кючэшхуу зищикиагъэхэр бэу ахэтых. Гущылм пае, «Галактикэм имекъамэхэр» зыфиорэм дышээ үдэнэ псыгъо цыкъухуу зылъэнхъомкэ 50, адрэ лъэнхъомкы түжын үдэнэ 50 зэтгэштэй щегъэфедэ. Аш фэдэ үдэнэ шъэ пчагъэ художникым зэтгэригъэштагъ иоффшагъэр хидыкыным ыпекъ. Иоффшагъэкэд къыломэ шоингъор къызигъэнэфахэкэ, ар зэрэгтэгэпсигъэштагъ къызыгъурухаэхэхилэхээр къызигъурухаэхэхилэхээр къызигъурухаэхэхилэхээр гутигъэшхорэ хельхъэ. Джыри бжъэ цыкъул къыфаззажыгъишт. Ар зэрэгтэгэшхорэ изакъоп, үшүгъэм итамыгъэу зэрэштагъири Юрэ ишэнхэе епэсигъ. Аш цыиф ыгу хигъэкъигъэу, щыхъэгъуу зышигъэу хэти къылон ылъэкъытэп. Хэтэрэ цыифи апэ дэгэгур хельхъэ, хэти ыгу химыгъэхэу фэсакъыз, дэгүүшээн ельэхъэ, дыдэгжээ хэльхэп, укытапх, сабий гукъа-бзэр угу къегъэхъэ.

Стлашу Юрэ ильэс 86-м ехүгъеми, джыри иакъылкэ чан. Хэгъэгум щыхъурэм псынхъянаэ тэргээ. Аш фэдэу мы ильэсир экологилем и Ильэсэу УФ-м и Президент иунашхъокэ зегъенафэм, художниким

гумэкэу къыздырихъакхэрэд къызыщыриотыкышт къэгээльэгъон зэхиагъ.

Экологилем и Ильэс фэгъэхъигъэ къэгъэльэгъонхэм иоффшагъэхэри, зишигъэм бэклэе зытештагъэхэри ахэтых. Ар ишыхъат художникир экологилем изытет бэштагъэу зеригъэгумэхъэрэм. Үшүгъякхэм ашыщ «Гүндэгэ гүнээр». Апэрэмкэ «Түнджээмэ гүндж» олош, уеплэ. Етианэ аш тетхагъэр ольэгъу, укъеджэ: «Дунаим икъэбзагъэ зылэ илъир ары мыш ипльагъорэр — ар оры!» Цыифу зызыльгэхъуу-рэр фай-фэмыи, ышхъэе гушигъэшкэхъи. Хэкъыр зэрэри-тэквурэ шыкъэри, чыыгхэм, къэгъягъэхэм зэрэдээхээрэри, зымы къымыльгээ шошыгъэм, тэхлийнгэхъэр е бэшэрбэу посы зэрэгтэй зэрэчидэзэрэри ытуу къэгъягъицхъяхъ.

Гүндэгэ ышхъягъэхэе налтешихъягъ. Адыгэхэм язакъоп, хэтэрэ лъэпкы налым унагьом шу къыфихъэу, цыиф бзаджэм шиухъумэу елтытэ. «Шэнгээлэхъишихъо горэм иунэ къихъэгъэ хякхэхэм ашыщ горэм налэу пыльагъэр зельэгъум, «ош фэдэ еджэгъэшхом налым унагьом шу къыфихъэу зэрэлорэр пшошь мэхъя?» ылуу къеупчыгъэти, «Налым насып къызэрихъырээр зышишь мыхъурэми, аш насып къыфхы» аш риложьгэгъ.

Филармонирем цыифыбэ къызыщеклээрэ пчыхъэм ар чэбгээцомэ, ипльэрэ пэпч зильгэхъуу-штагъ, егупшигъэшт, — elo художниким. — Етианэ къэлэ парк дэхьаплэм бгээцумэ, цыифыбэмэ залъэхъуу-штагъ. Мы иоффшагъэр тыдэрэ хэгъэгүү щыгъэфедэштагъ, непэ адигабээхээ ыкыл урысийзэхээ аш тетхагъ, ау сиэрэе бзээхээ ар бгээлэхъэн пльэхъуу-штагъ. Дунаир зээлэзгъахъэрээр цыифыр ары, ар зыдышэхъын фае, ары пшъэрэлтэй иоффшагъэм иэр.

Экологилем зэрэрэу поли-этилен пакетхэм рахырэм фэгъэхъигъэ иоффшагъэ инэу «Вопреки» цэ зыфишыгъэм хахъэрэр. Целлофан пакетэу радзыжыгъэхэм ахэшыкы-и

гэхээльэгъуушиш пчагъэ аш щыгъуоигъ. Мыщ хэхъэрэ иоффшагъэхэм ашыщ бзыхъафыкы радиожыгъэхэе хапшыгъэхэм ахэшыкыгъэр. Дунаим лэе зэрэметыр, пкыгъто пэпч шуагъэ къызэрихъырэр художникым къыгъэлтагъомэ шоигъу.

Стлашу Юрэ сиэрэе пкыгъуу илэхъягъо, ар экологилем щыщ тамыгъэу елтытэ.

— Экологилем щыщ туризмэри, — elo Стлашум. — Цыифхэр зэхэмхъяхэу, зэрэмышэхэм, сидаштэу зэгүрэхъицхъа, щэлагъэ зэфирялэштэ? Туризмээ цыифхэр зэрэгшээхэх, зэфещэх. Цыифхэр дунээ зээхъягъэхэм хаплэхээрэм «Сидаштэу зэкэри зэхэтигъуоштэ, зы зышишьдин къетыгупшигъицхъ?» elo. Ашкээ туризмээ ишуагъэ къэлэштэ.

Мы темээ фэгъэхъигъэхэм иоффшагъэхэм «Азишкэ гъочэгъыр», «Нэгъой-Чыгуу», «Черкес садхэр», «Дышэ хуурыштуу», «Кавказым итаурыхъэр», «Пчыкъэ» зыфиохэрэр. Ахэм Адыгейим итурист гъогхэм нэуласэ уафашы.

Экологилем и Ильэс фэгъэхъигъэ къэгъэльэгъонхэм философскэ костюмхэр — тамыгъэхэр ыкыл публицистическэ декоративнэ картинахэр, паннохэр щиугоигъэх. Аш тетэу художникым иоффшагъэхэм и экологилем турлизмэрэ зэрепхых.

Үшүшэхээ къызэрэштагъицхъу, экологилем Стлашум бэрихъицхъа. Ахэм ашыщ гущы-ицхъа иоффшагъэ ил «Гүнчэгъу» ылоу. Цыиф сурэйтим изы къэлээнхъю «я XXI-рэ лэшигъу» ылоу тетхагъ, пчагъ фэшшыгъ, аш гур ишыхъягъ. Адэрэ къэлээнхъю гучи пшэхъоу бгэуиту зэлүүкыгъицхъу зэлүүнгээштагъицхъу гу цыкъур къыдэлэлтэй. Ари экологилем епхыгъ — гум икъэбзагъэ, ихъалэлэгъе яхъигъ. Зэрэдунае зыгъэгумэхъицхъ иофицтэй мы иоффшагъэрэхэм фэгъэхъигъ.

Стлашу Юрэ фэдэхэр лъэпкым лэшэгъумэ зэ къыхъэхэу, къыхэмхъыхэхэу мэхъу. Укъэралыгъомэ, аш фэдэхэр уасэ афэшшыгъ, о уасэ зыфшыгъицхъу мэхъу.

СИХЬУ Гошнагъу.

Сурэхэр юшынэ Аслын къэгъэльэгъонхэм къыщытирихъигъэх.

Ситхыгъэ рецензиеп, сывэджэгъэ тхылтым гупшишээхшээ Иштоу сиғьэшыгъэхэр ары нахь.
Хъакъунэ-Хъуажь Заремэ итхыгъэхэм сазыфэнэйасэр бэклэе шагъэ: сиғукъэ сэштэх, усаклом нахьыбэрэмкъэ десэгъаштэ.

Къылэтире юфыгъохэр щылакъэм щыш шылыкъэх, гъэшгъоных. Заремэ жэбээ дахэ юуль, игушысэхэр куух, щылакъэм щышых, ащ къыххыгъэх.

Цыфи пэлчъя анахь пэблагъэх ным фэгъэхыгъэ шхъэу «Нышшор — шьюпсы» зыфилорэмкъэ Заремэ итхылтымкъэ «Гур къыосэты» зыфилу мы ильесим къыхаутыгъэр къызэшүхы. Ащ щыш усэу «Сильфыгъэ къызидегъэльапэ» щетхы:

**«Шыкур!» фэсшыгъ
си Тхээ ляпэ! —
Сильфыгъэ къызидегъэльапэ.
Сэгү щэчые зы жуагъо
Насып илэнэу сэльяло.**

Ным илэншүгъэ, игушуагъо, ишьеба-гъэ тъунэнч. Ар кырелотыкы Заремэ:
**Чээль сабыир ным ыргъашъо
Ащ дегощи игугъэшур,
Хъалэлэу реты бидзышэр,
Гукъэ гъэшээ лягъомо решэ.**

Хэтрэ бзыльфыгъи инасып къыхынышь, ны иенатэ илэ хъущт. Мары усэу «Ны иенатээр Тхээм зегощим» усаклом къышилорэр:

**Ны иенатээр Тхээм зегощим,
Лъэши дэдээр уакхигъэшыгъ, —
Сэри сыйтехъагь джа лягъомо, —
Шулъэгъум ныхэр ельахъэх.**

Ныр бзыльфыгъи, ным дахэ епомэ, ныр къызэрепшыгъырэр къыдехьумэ, ахэм къахэклэу ар мэгушо, ащ насыпшыту зельтэжы. Ныр бзыльфыгъи, о пфышилтыр усаклом къытено:

**Ныр зыгъэгушшорэм
Къырыкъорэр шуушшэрэп! —
Игъус мэлэйчэр,
Ренэу къышуффэсакъхэу.**

**Дани, дышни фаеп
Ныр моу мы дунаим**

Гур зяптырэм...

**Насыпир ильфыгъэ
Щигъотымэ, джары
Мылькукъэ ылтытэрэр.**

Ныр уефэе ощ нахь насыпшыторэ баирэ дунаишном тетэп. Ар шу тэлэгъу, ныр ренэу тиэнэу къытшошы. Ар усэу «Сыдэу сиғаигъа усээфэ» пхыреши:

**Сыдэу сиғаигъа усээфэ,
Гупшишэмэ чыжъэу-чыжъэу сафы...
Сабыим янэ-ятэхэр шу ельэгъух.**

Пшьэшьэжъиехэр янэмэ афэдэ хъухэмэ ашлонгъу, ахэр ящисэх, ягупшишэмэ. Джары Зареми иусэу «Ным исурэт сепллы» зыфилорэм мэхъанэ шхъялаэу пхыриширэр:

**Ным исурэт сепллы.
«Сыд ащ фэдэу схэлъир?» —
Сломэ, сывэупчиз.**

Тхылтым иятыонэрэ лахь зэрэджахъэр «Гур къэгүштээ». Тхаклор мэгушо, ащ гукъабээ ил, ыгу зэлүхыгъ, бэмэ шлукъэ хвалэлэу адэгүштээ, ыгу ащугъу ареты:

**Гур къыосэты,
Уфит епшэштим,
Ар уубыштми
Е уштыхъуштми,
Ептыштми тамэ.**

Усаклор шхъэлгъусэу зыфаер цыфым игүхэлхэм атэфэх, щылэнгъээм щыш шылыкъэх: «шхъэлгъусэр гум фэхъо гупсэ», «гум ильыр къышшэнэу», «жэ пытэ үүльэу», «Къыгъэгъунэнэу», «зыдипунэнэу» арь.

Тхылтым иахьэу «Усэ льэужхэм сарытэу сэклю» зыфилорэм щыш усэу «Сикъоджэгъу гупсэхэр» зыфилорэр ицьофхэр игупсэх, ахэм ягупшиш, гукъэгъу лашу афэлъало:

**Сикъоджэгъу гупсэхэр
Ахэль гупшишэмэ.
Ренэу сикъоджэгъумэ
Сшоонгъу хъяр къадэхумэ.
Чыльэм щыбэгъонхэу
Сафэлъало ахэм!**

Гъэшгъоных, гум къыкырэ гупшишэмэ къыкырэ ушьагъэх, щылакъэм игюогу хэшгъэхэу къырэклэх усэхэу «Къысэкыгъ ишүагъэ», «Сырэклэ гъою къыххэхыгъэм», «Къэлэмэр, остыгъэр, чэшти...» ыкли нэмийхэр.

**Усэм щызэныбджэгъух:
Къэлэмэр, остыгъэр, чэшти
Зыкли щыри зэмзэшхэу,
Щэсышух нэфыр къэшшифэ —
Рагъэкъужыу усэ чыфэу
Стхын фэягъэр ныбжыкъэгъум.**

«Гупшишэмэ зэщэу щысэп» өлошь, тхылтым ияплэнэрэ лахь шхъэу Заремэ фешы.

Арь, гупшишэмэ чьэр, чыпабэмэ анэс, игъогупэ гушуагъу, гумэки, хъяри, нэшхъэигъу уащылко. Усэ къеклэу «Пшэхэм үгъор зыдагъашо» зыфилорэм пшэхэмрэ үгъомрэ

зэуехы, уедэу зэпти пшонгъо охъу.

— Концертхэр зесшэхэ зыхъукъэ, «Ошъутенэм» сиғуалу юоф дэсэшшэ, — къытиуагъ артистэу Мэкъулэ Русльян. — Яорэхэм псэ апти, цыфхэр бэрэ ىегу къафитеох.

Орэдйоу Еутых Вячеслав «Ошъутенэм» хэтхэр иныбджэгъушух. Ащ зэрилтыэрэмкъэ, артист цэрилтыэрэмкъэ къыххэкъищых. Лъэпкъ искусствэ ныжбыкъиэхэр хэшгээнхэмкъэ «Ошъутенэм» щысэшу къеэльягъо.

САХЫДЭКЬО Нурбый
 Сурэтим итхэр: купэу «Ошъутенэм» ащ иныбджэгъ артистхэмрэ.

«Ошъутенэм» щысэшу

Адыгэ Республика и Къэралыгъо филармоние иэстрадэ орэдйоу купэу «Ошъутенэм» мэфэк I зэхэхэм чанэу ахэлажэ.

Лъэпкъ искусствэх хэхъонэ-гээ шылынэмкъэ художествен-нэ пащэу, композиторэу, Адыгэ Республика икчэхэмкъэ изаслуженэ юфышшоу Хъэклико Алый артистхэм язэхэ-щэклэш.

Пэсэрэ лъэхъаным, джырэ интепэрэ уахьтэ аусыгъээ орэдхэр «Ошъутенэм» къеох. Платыкъо Маринэ, Мамхыгъэ Маринэ, Хъазэшыкъо Мосэ, нэ-

мыкъиэхэм искусствэх пышагъэхэр агъэгушох. М. Хъазэшыкъом орэд къызэрэйорэм даклоу, жыр къэтэу адыгэ къашшохэр дахэу къешых.

Юрий Кончининэ урыс кла. Адыгабзэкъэ ыгъэжынчырэ орэдхэм уядэу зыхъу-къе, тильэпкъэгъо артистэр къыпщэхь. «Адыиф» зыфилорэр къызыхицээ, гупшиш, орэдхэм хэлъыр үупкъэу къы-

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие иунашъу

**Адыгэкалэ, Джэджэ, Кощхэблэ, Красногвардейскэ, Мыекъопэ,
Тэххутэмькье, Теуцожь, Шэуджэн районхэм
яучасткэ хэдзэкю комиссиехэм ярезерв джыри хагъэхъащхэм апае
предложениехэр угъоигъэнхэм ехыллагъ**

Чыпілэ зыгъэорышэжынымкэ къулыкъу-
хэм яхэдзынхэр 2017-рэ ильэсүм юныгъом
и 10-м зэрэштхэм епхыгъэу, 2002-рэ
ильэсүм мэкъугъум и 12-м аштэгъэ Фе-
деральнэ закону N 67-рэ зытетэу «Уры-
сые Федерацием игражданхэр хэдзынхэмрэ
референдумымрэ ахэлжээнхэмкэ фиты-
ныгъэу ялхам япхыгъе гарантие шхъялхам
яхыллагъ» зыфилорэм ия 22-рэ, ия 27-рэ
статьяхэм, участкэ комиссиехэм ярезерв
зэрэзэхашэрэ, участкэ комиссиехэм яре-
зерв щыщыр участкэ комиссием зэрэх-
гъэхъэрэ Шыккэу Урысые Федерацием
хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие 2012-рэ
ильэсүм тыгъэгъазэм и 5-м ышыгъэ унашъоу
N 152/1137-6-р зытетымкэ аухэсигъэм ия
12-рэ, ия 14-рэ пунктхэм адиштэу Адыгэ
Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ ко-
миссие **унашъо ышыгъ**:

1. Адыгэкалэ, Джэджэ, Кощхэблэ, Крас-
ногвардейскэ, Мыекъопэ, Тэххутэмькье,
Теуцожь, Шэуджэн районхэм яучасткэ хэ-

дзэкю комиссиехэм ярезерв джыри хагъэ-
хъащхэм апае предложениехэр спискэм
диштэу угъоигъэнхэм.

2. Мы унашъомрэ Адыгэкалэ, Джэджэ,
Кощхэблэ, Красногвардейскэ, Мыекъопэ,
Тэххутэмькье, Теуцожь, Шэуджэн район-
хэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэм яре-
зерв джыри хагъэхъащхэм апае предло-
жениехэр къызэрхыхыщхэм яхыллагъэ къэ-
барэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и
Гупчэ комиссие къытыгъэмрэ республи-
кэ гъэзэтхэу «Советскэ Адыгейимрэ» «Адыгэ
Макъэмрэ» къащыхэутыгъэнэу.

**Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ
и Гупчэ комиссие и Тхъаматэу
Н. А. СЭМЭГҮ**

**Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ
и Гупчэ комиссие исекретарэу
Ф.З. ХАЦАЦI**

къ. Мыекъуалэ,
бэдзэогъум и 19, 2017-рэ ильэс
N 3 /16-7

**Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие
2017-рэ ильэсүм бэдзэогъум и 19-м
ышыгъэ унашъоу N 3/16-7-р зытетым игуадз**

Участкэ хэдзэкю комиссиехэу зирезерв хагъэхъащхэм апае предложениехэр зыфаугъойхэрэ

Адыгэкалэ
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 1 — 6-р

Джэджэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 7 — 30-р

Кощхэблэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 31 — 52-р

Красногвардейскэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 53 — 73-р

Мыекъопэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 74 — 114-р

Тэххутэмькье районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 187 — 225-р, 276-р

Теуцожь районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 226 — 246-р

Шэуджэн районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комиссиехэу
N N 247 — 263-р

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие къеты

**Адыгэкалэ, Джэджэ, Кощхэблэ, Красногвардейскэ, Мыекъопэ, Тэххутэмькье, Теуцожь, Шэуджэн районхэм
яучасткэ хэдзэкю комиссиехэм ярезерв джыри хагъэхъащхэм апае предложениехэр угъоигъэнхэм ехыллагъ**

Чыпілэ зыгъэорышэжынымкэ къулыкъу-
хэм яхэдзынхэр 2017-рэ ильэсүм юныгъом и 10-м зэрэштхэм
ефхыгъэу, 2002-рэ ильэсүм мэкъугъум и 12-м аштэгъэ Федеральнэ закону «Урысые Феде-
ратицием игражданхэр хэдзынхэмрэ референдумым-
рэ ахэлжээнхэмкэ фитынгъэу ялхам япхыгъе
гарантие шхъялхам яхыллагъ» зыфилорэм ия 22-
рэ, ия 27-рэ статьяхэм, участкэ комиссиехэм ярезерв
зэрэзэхашэрэ, участкэ комиссиехэм ярезерв щы-
щыр участкэ комиссием зэрэхагъэхъэрэ Шыккэу
Урысые Федерацием хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие 2012-рэ ильэсүм тигъэгъазэм и 5-м ышыгъэ
унашъоу N 152/1137-6-р зытетымкэ аухэсигъэм ия 12-рэ, ия 14-рэ пунктхэм адиштэу Адыгэ
Республикэм хэдзынхэмкэ и Гупчэ комиссие маќэ къегъэу хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ
комиссиехэм ярезерв джыри хагъэхъащхэм яхыллагъэ предложе-
ниехэр зэрштэхтхэмкэ:

Адыгэкалэ
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 1 — 6-р**

Джэджэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 7 — 30-р**

Кощхэблэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 31 — 52-р**

Красногвардейскэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 53 — 73-р**

Мыекъопэ районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 74 — 114-р**

Тэххутэмькье районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 187 — 225-р, 276-р**

Теуцожь районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 226 — 246-р**

Шэуджэн районыр
хэдзыпэ чыпілэхэм яучасткэ хэдзэкю комис-
сиехэу **N N 247 — 263-р**

Голосование щылэнкэ мэфэ 50 къенагъэу (**2017-рэ ильэсүм бэдзэогъум и 21-м къыщгээжь-
гъэу**) Адыгэ Республикэм икъалхэмрэ ирайонхэмрэ
ячыпэ хэдзэкю комиссиехэм документхэр аща-
лахыхэу аублэ ыкыл голосование щылэнкэ мэфэ
30 къенагъэу (**2017-рэ ильэсүм шышхъэлум и**

10-м нэс) документхэр мыш фэдэ чыпілэхэм аща-
тээтих:

1. Адыгэкалэ ичыпэ хэдзэкю комиссие, Ле-
ниний иур., 31, тел. (887772) 9-17-31;

2. Джэджэ районым ичыпэ хэдзэкю комиссие,
ст. Джаджэ, ур. Кооперативнэр, 35, тел. (887779)
9-70-68;

3. Кощхэблэ районым ичыпэ хэдзэкю комис-
сиес, къ. Кощхабл, Лъэпкъхэм язэкъошныгъэ иур.,
58, тел. (887770) 9-28-07;

4. Красногвардейскэ районым ичыпэ хэдзэкю
комиссие, с. Красногвардейскэр, Чапаевым иур.,
93, тел. (887778) 5-32-70;

5. Мыекъопэ районым ичыпэ хэдзэкю комиссие,
п. Тульскэр, ур. Советскэр, 42, тел. (887777) 5-14-64;

6. Тэххутэмькье районым ичыпэ хэдзэкю ко-
миссие, къ. Тэххутэмькъуай, Гагариным иур., 2,
тел. (887771) 9-44-32;

7. Теуцожь районым ичыпэ хэдзэкю комиссие,
къ. Пэнэжыкъуай, ур. Октябрьскэр, 33, тел. (887772)
9-71-04;

8. Шэуджэн районым ичыпэ хэдзэкю комис-
сиес, къ. Хъакурынхъабл, Шэуджэнным иур., 9, тел.
(887773) 9-22-47.

Участкэ хэдзэкю комиссиехэм ярезерв хагъэхъащхэмкэ шапхъэу щылэхэр

Участкэ хэдзэкю комиссиехэм ярезерв хагъэ-
хъэрэп Федеральнэ закону «Урысые Федера-
циием игражданхэр хэдзынхэмрэ референдумым-
рэ ахэлжээнхэмкэ гарантие шхъялхам яхыллагъ»
зыфилорэм ия 29-рэ статья иа 1-рэ пункт (под-
пунктхэу «ж»-р, «з»-р, «и»-р, «к»-р, «л»-р ах-
эмыхтэхэу) щыгъэнэфэгъэ шапхъэхэм адимыштэхэрэр,
джащ фэдэу участкэ хэдзэкю комиссиехэм яре-
зерв хагъэхъанхэм пае ишыккэгъэ документхэр
къызыфырамыхылэгъэ кандидатурэхэр.

**Участкэ хэдзэкю комиссиехэм ярезерв хагъэ-
хъащхэр къэзэгъэлэгъонуу фитынгъэ зиэхэм
арахыллэрэ документхэр**

**Политическэ партиехэм, ахэм яшьольыр къута-
мэхэм, нэмыхкэ структурнэ подразделениехэм апае**

1. Политическэ партием е шьольыр къутамэх
иполномочн къулыкъу, политическэ партием инэмыхкэ
структурнэ подразделение иунашъоу хэдзэкю комис-
сиехэм ярезерв хагъэхъащхэм яхыллагъэ предло-
жениехэр къызэрхыхылхэрэм яхыллагъэр ыкыл по-
литическэ партием иустав диштэу зэхэгъэуцаугъэр.

2. Политическэ партием ишьольыр къутамэх
инэмыхкэ структурнэ подразделение кандидатурэх-
хэм яхыллагъэ предложениехэр къахилхъэу, аш
фэдэ предложение къыхынным иамал политичес-
кэ партием иустав къыщыдэмьлытаягъэ зыхыкъу,
— политическэ партием иоргану хэдзэкю комиссием
ирезерв хагъэхъащ кандидатурэхэм яхыллагъэ
предложениехэр къахэлхъэгъэнхэмкэ полномочиер
политическэ партием ишьольыр къутамэх, инэмыхкэ
структурнэ подразделение афэзигъэзэн фитым иунашъоу
хэдзэкю комиссием хагъэхъащхэмкэ предложениехэр
къэзыхын фит нэмыхкэ апае

шьоу зигугъу къэтшыгъэ полномочиехэр зэрафигъэ-
загъэм ехыллагъэр ыкыл уставын диштэу зэхагъэ-
уцаугъэр.

Нэмыхкэ общественнэ объединениехэм апае

1. Общественнэ объединением иустав икопие
общественнэ объединением иоргану къызытефэ-
рэм е нотариусын алап зыкдээжыгъэр.

2. Общественнэ объединением иполномочн орган
иунашъоу хэдзэкю комиссиехэм ахагъэхъащхэмкэ
предложениехэр къызэрхыхылхэрэм яхыллагъэр ыкыл
уставын диштэу зэхэгъэуцаугъэр, е а юфыгъо
шызыкъэмкэ общественнэ объединением ишъольыр
кутамэ, инэмыхкэ структурнэ подразделение
яполномочн органу общественнэ объединением
иустав диштэу хэдзэкю комиссиехэм ахагъэхъащхэмкэ
предложениехэр къызэрхыхылхэрэм яхыллагъэр.

3. Кандидатурэхэмкэ предложениехэр общественнэ
объединением иустав диштэу хэдзэкю комиссиехэм
ахагъэхъащхэмкэ предложениехэр къызэрхыхылхэрэм
яхыллагъэр афэзигъэзэн фитым иунашъоу
ащ фэдэ полномочиехэр зэрафигъэзагъэм яхы-
ллагъэр, а полномочиехэр къызэратаагъэ органы
иунашъоу хэдзэкю комиссием хагъэхъащхэмкэ
предложениехэр къызэрхыхылхэрэм афэзигъэгъэр.

**Хэдзэкю комиссиехэм ахагъэхъащхэмкэ пред-
ложениехэр къэзыхын фит нэмыхкэ апае**

1. Муниципальнэ образованием илъыкю орган
апае:

Муниципальнэ образованием илъыкю орган
иунашъоу участкэ хэдзэкю комиссием ирезерв
хагъэхъащхэр къызэригъэльягъэрэ ехыллагъэр.

2. Зыщыпсэухэрэ, юф зыщашээрэ, къулыкъу зы-
щахырэ, зыщеджэрэ чыпілэхэм ялтыгъэу хэдзак-
лохэм алае:

зыщыпсэухэрэ, юф зыщашээрэ, къулыкъу зыща-
хырэ, зыщеджэрэ чыпілэхэм ялтыгъэу х

